

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MANİSA SARIGÖL BELEDİYESİ

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	11
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	11
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	12
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	12
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	15
7.	DENETİM BULGULARI.....	15

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Sarıgöl Belediyesi Personel İstihdamı	4
Tablo 2: Birim Bazında İstihdam Edilen Personel Listesi	4
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	5
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	6
Tablo 5: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	7
Tablo 6: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	8
Tablo 7: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	8
Tablo 8: Sarıgöl Belediyesinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket	9
Tablo 9: Maddi Duran Varlıklar ile Amortismanlarının Uyumsuzlukları Tablosu	25
Tablo 10: Gelir Kalemleri Tahsilat-Tahakkuk Oranı.....	30
Tablo 11: İdari Para Cezaları Tahakkuk Kayıtları	31
Tablo 12: Doğrudan Temin ile Yapılan Hizmet Alımları	40

KISALTMALAR

ÇTV	: Çevre Temizlik Vergisi
EKAP	: Elektronik Kamu Alımları Platformu
KDV	: Katma Değer Vergisi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KDV	: Katma Değer Vergisi
MASKİ	: Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi
LTD. ŞTİ.	: Limited Şirket
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
TL	: Türk Lirası
TÜFE	: Tüketici Fiyat Endeksi
ÜFE	: Üretici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Taşınmazların Envanterinin Çıkarılmaması ve Cins Tashihleri ile Değerleme İşlemlerinin Yapılmaması
2. Tahsisli Kullanılan ve Tahsis Edilen Taşınmazların Varlık Hesaplarında İzlenmemesi
3. Maddi Duran Varlıklara İlişkin Amortismanların Doğru Ayrılmaması
4. Kalkınma Ajansı Payının Kamu İdareleri Payları Hesabında İzlenmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Belediye Gelirlerinin Tahsilat Oranlarının Düşük Olması
2. İlan ve Reklam Vergisi ile Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuku Yapılmayan Mükelleflerin Bulunması
3. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyet Gösteren İşletmelerin Bulunması
4. Taşınmazların Tahmini Kira Bedellerinin Tespitinde Rayiç Bedelin Esas Alınmaması
5. Telekomünikasyon Alt Yapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Takip ve Tahsilinin Yapılmaması
6. Doğrudan Temin ile Yapılan Hizmet Alımlarında, Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
7. Parkların Aydınlatma Abone Grubundan Tarifelendirilmemesi ve Genel Aydınlatma Kapsamındaki Tesislerin Elektrik Dağıtım Şirketine Devredilmemesi
8. Belediyenin Kamuoyuna Açıklanması Zorunlu Bilgi, Belge, Karar ve Raporlarının İnternet Sitesinde Yayımlanmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Mahalli idareler" başlıklı 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Sarıgöl Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği görev, yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

Sarıgöl, nahiye statüsünde iken 4 Eylül 1957 tarihinde 7033 sayılı Kanun'la Manisa iline bağlı bir ilçe olmuştur. 06.12.2012 tarihli ve 6360 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile 30 Mart 2014 tarihinden itibaren Büyükşehir Belediyesine bağlı bir ilçe belediyesi statüsüne geçmiş ve ilçeye 29 köy, mahalle statüsü olarak Sarıgöl merkeze dâhil olmuştur. Bunlara ilçe merkezinde yer alan 6 mahalle de eklenince toplam mahalle sayısı 35'a yükselmiştir. Sarıgöl'de 6 merkez, 29 kırsal mahalle ve 24 bağlısı toplam 59 yerleşim yeri vardır. İlçenin nüfusu 2022 yılı itibarıyla 35.537'dir. Sarıgöl Belediyesi, mahalli idareler bütçesine tabi, idari ve mali özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişisidir.

03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracağı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin Yetkileri ve İmtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde ise belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımından ibarettir. Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun büyükşehir belediyesi tarafından sağlanması da hüküm altına alınmıştır. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

Belediye; kanun ve karnamelerle verilen yetkiler çerçevesinde yönetmelik çıkarmak; belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek; gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek; özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak gibi belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak yetki ve imtiyazlara haizdir.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre ilçe belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır. Sarıgöl Belediyesinin karar organı olan Sarıgöl Belediye Meclisi, Belediye Başkanı ve 15 Meclis Üyesinden oluşmaktadır.

Belediye, 1 Başkan, 1 Başkan Yardımcısı ve 13 Birim Müdürlüğü ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Başkan Yardımcısı atama ile görevlendirilmiştir.

Belediyede 16 birim müdürlüğü bulunmakta olup, ancak 13 birim müdürlüğü aktif olarak faaliyet göstermektedir. Bunlar, Yazı İşleri Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü, Destek Hizmetleri Müdürlüğü, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü, Zabıta Müdürlüğü, Temizlik İşleri Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Park ve Bahçeler Müdürlüğü, Muhtarlık İşleri Müdürlüğü ile Emlak ve İstimlak Müdürlüğüdür.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört adet belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Mahalli İdarelerde personel istihdamı 22.02.2007 tarih ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "*Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik*" esaslarına göre gerçekleştirilmektedir.

Bu Yönetmelikle, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile belediye ve il özel idarelerinin üye oldukları mahalli idare birliklerinde istihdam edilen memur, sözleşmeli personel, sürekli işçi ve geçici iş pozisyonlarında çalıştırılan personelle ilgili ilke ve esaslar belirlenmiştir.

696 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 4734 sayılı Kanun ve diğer mevzuat hükümleri uyarınca personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri kapsamında yükleniciler tarafından 4.12.2017 tarihi itibarıyla çalıştırılmakta olanlardan Kararnamede yazılı şartları taşıyanları Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikle belirlenen ilke ve esaslara tabi olmadan çalıştırılabilmektedir.

Belediyenin 657 sayılı Kanun'a tabi 24 memur, 4857 sayılı Kanun'a tabi 13 işçi olmak üzere 37 personeli olup 111 kişi de 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) kapsamında şirket elemanı olarak görev yapmaktadır. Sözleşmeli personel ve geçici işçi yoktur.

Belediyenin norm kadro sayısı ve çalışan sayısına ilişkin bilgiler tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Sarıgöl Belediyesi Personel İstihdamı

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	108	24
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	32	13
Geçici İşçi	-	-
Toplam	140	37
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	111

Belediyenin unvan bazında çalışan sayısına ilişkin bilgi aşağıdadır.

Tablo 2: Birim Bazında İstihdam Edilen Personel Listesi

Birimler	Teknik Per.	İdari Per.	Kadrolu İşçi	696 Sayılı KHK Kaps. Çalışan	Toplam
Mali Hizmetler Md.	1	2	2	7	12
İnsan Kaynakları ve Eğitim Md.					-
Yazı İşleri Md.		3			3
Zabıta Md.	1	3	2		6
İmar ve Şehircilik Md.	6				6
Temizlik İşleri Md.		1	2	50	53
Park ve Bahçe Md.				10	10
Kültür ve Sosyal İşler Md.					-
Emlak ve İstimlak Md.	1	3	2		6
Basın Yayın ve Halkla İ. Md.					-
Fen İşleri Md.	1	1	2	29	33
Destek Hizmetleri Md.		1	3	15	19
Muhtarlık İşleri Md.					-
Toplam	10	14	13	111	148

1.3. Mali Yapı

Mahalli idareler bütçeleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesinde genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde sayılmıştır. Bütçe işlemleri 27.05.2016 tarihli ve 29724 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler

Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Sarıgöl Belediyesinin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Ek Bütçe (TL)	Eklenen Ödenek (TL)	Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	15.586.000,00	-	2.809.696,40	1.423.985,80	16.971.710,60	15.894.866,44	1.076.844,16	-
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	2.804.000,00	-	123.010,60	58.350,53	2.868.660,07	2.404.896,69	463.763,38	-
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	42.542.000,00	9.000.000,00	7.739.513,98	4.288.890,95	54.992.623,03	47.842.010,51	7.150.612,52	-
04	Faiz Giderleri	1.200.000,00	-	0,00	65.624,50	1.134.375,50	947.910,90	186.464,60	-
05	Cari Transferler	7.748.000,00	-	535.624,50	2.954.693,90	9.498.930,60	7.568.461,55	1.930.469,05	-
06	Sermaye Giderleri	41.620.000,00	-	3.500.000,00	3.446.299,80	89.273.700,20	82.660.149,13	6.613.551,07	-
07	Sermaye Transferleri	-	-	-	-	-	-	-	-
08	Borç Verme	-	-	-	-	-	-	-	-
09	Yedek Ödenek	8.500.000,00	-	-	2.470.000,00	6.030.000,00	-	6.030.000,00	-
Toplam		120.000.000,00	9.000.000,00	14.707.845,48	14.707.845,48	180.770.000,00	157.318.295,22	23.451.704,78	-

Belediyenin 2023 mali yılı bütçesi ile 120.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup, 51.770.000,00 TL geçen yıldan devredilen ödenek ile yıl içinde 9.000.000,00 TL eklenen ve 14.707.845,48 TL düşülen ödenekle birlikte 2023 yılı ödenek toplamı 180.770.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 157.318.295,22 TL bütçe gideri yapılmış, 23.451.704,78 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (Başlangıç + Ek Ödenegi)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	6.396.000,00	10.019.883,21	4.490,80	10.015.392,41	156,59
02-Sosyal Güvenlik Gelirleri	-	-	-	-	-
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	5.172.000,00	7.018.536,75	10.155,14	7.008.381,61	135,51
04- Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	26.850.000,00	30.449.677,71	00,00	30.449.677,71	113,41
5- Diğer Gelirler	70.537.000,00	62.237.427,77	35.694,97	62.201.732,80	88,18
06- Sermaye Gelirleri	20.045.000,00	657.095,14	00,00	657.095,14	3,28
08-Alacaklardan Tahsilat	-	-	-	-	-
09- Red ve İadeler	-	-	-	-	-
Toplam	129.000.000,00	110.382.620,58	50.340,91	110.332.279,67	85,53

(*) Bütçe başlangıç gelir tahmini 120.000.000,00 TL olarak belirlenmiş, yıl içinde 9.000.000,00 TL ek ödenek yapılmıştır.

(**) Ek ödenek için karşılık gösterilen gelir tutarı dâhil edilmiş haliyle, Belediyenin "Bütçe Gelir Kesin Hesap Cetveli"ne göre hazırlanmıştır.

Buna göre, 2023 yılında net bütçe geliri %85,53 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri %156,59; Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %135,51; Alınan bağış ve yardım gelirleri %113,41 oranı ile beklentinin üstündedir. Diğer gelirler %88,18 ve Sermaye gelirleri %3,28 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç + Ek ve Devir Ödenekleri) (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	15.586.000,00	15.894.866,44	101,98
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	2.804.000,00	2.404.896,69	85,77
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	51.542.000,00	47.842.010,51	92,82
04-Faiz Giderleri	1.200.000,00	947.910,90	78,99
05-Cari Transferler	11.918.000,00	7.568.461,55	63,50
06-Sermaye Giderleri	89.220.000,00	82.660.149,13	92,65
07-Sermaye Transferleri	-	-	-
08-Borç Verme	-	-	-
09-Yedek Ödenek	8.500.000,00	-	-
Toplam	180.770.000,00	157.318.295,22	87,03

(*) Bütçe başlangıç gider tahmini 120.000.000,00 TL olarak belirlenmiştir. Bir önceki yıldan 51.770.000,00 TL devir ödeneği ile birlikte 9.000.000,00 TL ek ödenek yapılmıştır.

(**) Ek ödenek için karşılık gösterilen gelir tutarı dâhil edilmiş haliyle, Belediyenin "Bütçe Gelir Kesin Hesap Cetveli"ne göre hazırlanmıştır.

2023 yılında bütçe giderleri başlangıç bütçesine göre %87,03 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2022 Yılından 51.770.000,00 TL devir ödeneği bulunmaktadır. Ayrıca yılın ilerleyen dönemlerinde 9.000.000,00 TL ek bütçe yapılmıştır. Personel giderleri %101,98; Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri %85,77; Mal ve hizmet alım giderleri %92,82; Faiz giderleri %78,99; Cari transferler %63,50; Sermaye giderleri %92,65 olarak gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirleri ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 6: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	3.959.834,76	6.913.840,61	10.015.392,41	74,60	44,86
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	3.456.123,30	4.384.799,30	7.008.381,61	26,87	59,83
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	10.000,00	2.805.860,00	30.449.677,71	27.958,60	985,22
Diğer Gelirler	25.494.626,26	38.707.781,67	62.201.732,80	51,83	60,70
Sermaye Gelirleri	4.257.135,86	1.799.123,06	657.095,14	-57,74	-63,48
Toplam	37.177.720,18	54.611.404,64	110.332.279,67	46,89	102,03
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	-	-	-	-	-
Net Toplam	37.177.720,18	54.611.404,64	110.332.279,67	46,89	102,03

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında gelirler bir önceki yıla göre 55.720.875,03 TL'lik (%102,03) artış göstermiştir. Bu çerçevede, 2023 Vergi gelirlerinde 3.101.551.80 TL (%44,86); Teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 2.623.582,31 TL (%59,83); Alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerde 27.643.817.71 TL (%985,22); Diğer gelirlerde 23.493.951,13 TL (%60,70) artışlar ve Sermaye gelirlerinde -1.142.027,92 TL (%63,48) tutarlarındaki azalışla toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 7: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	5.102.569,49	7.476.579,04	15.894.866,44	46,53	112,60
SGK Devlet Prim Giderleri	768.551,87	1.130.285,59	2.404.896,69	47,07	112,77
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	12.605.409,31	25.224.476,41	47.842.010,51	100,11	89,67
Faiz Giderleri	630.497,67	437.195,09	947.910,90	-30,66	116,82
Cari Transferler	7.765.637,14	5.422.449,01	7.568.461,55	-30,17	39,58
Sermaye Giderleri	539.103,95	6.734.320,31	82.660.149,13	1.149,17	1.127,45
Sermaye Transferleri	-	-	-	-	-
Borç Verme	-	-	-	-	-
Toplam	27.411.769,43	46.425.305,45	157.318.295,22	69,36	238,86

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre 110.892.989,77 TL (%238,86) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde, 2023 yılında, Personel giderlerinde 8.418.287,40 TL (%112,60); Sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinde 1.274.611,10 TL (%112,77); Mal ve hizmet alım giderlerinde 22.617.534,10 TL (%89,67); Faiz giderlerinde 510.715,81 TL (%116,82); Cari transferlerde 2.146.012,54 TL (%39,58) ve Sermaye giderlerinde 75.925.828,82 TL (%1127,45) tutarında artış bulunduğu görülmektedir. Söz konusu artışın sebebi 2023 yılında yapılan spor tesisi ve yol yatırımları ile mesire yeri ile düşük salonları yapımlarından kaynaklanmaktadır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı 2023 yılı Faaliyet Gideri 88.963.089,75 TL, Faaliyet Net Geliri 106.982.966,50 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 18.019.876,75 TL olarak gerçekleşmiştir.

Belediyenin doğrudan hissedarı olduğu şirket aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 8: Sarıgöl Belediyesinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket

Şirket Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
Sarıgöl Belediyesi Personel Ltd. Şti.	40.000,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Sarıgöl Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir.

Mahalli idarelerin hesap planı, 23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Çerçeve hesap planının genel yapısı” başlıklı 46’ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa

Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esasların 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu uyarınca; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından yeterli ve etkili bir iç kontrol sisteminin kurulması gerekmektedir.

Kanun uyarınca; üst yönetici kendi kurumlarının stratejik planlarının ve bütçelerinin makro düzeydeki plan ve programlara uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, yürütülmesi ve izlenmesinden sorumludurlar ve bu sorumluluğun gerekleri harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirilecektir. Yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için; mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması, mali

yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi ve kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanması bakımından üst yöneticiler ile diğer yöneticiler tarafından görev, yetki ve sorumluluklar göz önünde bulundurulmak suretiyle gerekli önlemler alınmalıdır.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 31.12.2005 tarihli ve 26040 üçüncü mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 01.01.2006 tarihinde yürürlüğe giren İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’ın “İç kontrol standartları” başlıklı 5’nci maddesinde; iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Bakanlık tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce, görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikle işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile iç kontrolün; “*kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme*” bileşenleri temelinde, standartlar ve sağlanması gereken genel şartlar belirlenmiş ve bu alandaki çalışmaların hazırlanacak eylem planları ile izlenmesi öngörülmüştür.

Bu çerçevede Sarıgöl Belediyesinin iç kontrol sistemi, anılan Tebliğ’de yer verilen kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme bileşenleri esas alınarak değerlendirilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları aralıklı olarak yapılmaktadır.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans

değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmemiş ve kurum çalışanlarına duyurulmamıştır. Kurum personelinin performansını ölçmeye ve değerlendirmeye yönelik bir yapı kurulmamıştır.

Hassas Görevler Yönergesi çıkarılmamış ve birimler için hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Belediyenin, 5393 sayılı Kanun'un 41'inci maddesi hükmü gereği, stratejik plan hazırlama zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle performans programı da hazırlanmamıştır.

Kurumsal riskler ve bu risklere karşı alınabilecek önlemler belirlenmemiştir. Söz konusu risklere ilişkin Risk Oylama Formu, Risk Kayıt Formu ve Konsolide Risk Raporları idare tarafından doldurulmamıştır.

İç kontrol riski belirlenmesine ve risklerin değerlendirilmesine yönelik bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

Kurum organizasyon şeması bulunmaktadır. Yetki devirleri ve sınırları yazılı olarak belirlenmiştir.

Her bir faaliyetin başlaması, uygulanması ve sonuçlandırılması aşamalarını içeren iş akış şemaları birimler tarafından hazırlanmamış ve personele duyurulmamıştır.

Belediyede yapılan görevlendirmelerde, "görevler ayrılığı" ilkesine uygun olarak belirli görevlerin farklı kişiler arasında dağıtılması sağlanmıştır.

Kurum tarafından risklerin belirlenmesi çalışmaları yapılmadığından risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmemiştir.

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak ön mali kontrol sistemi, kurulmamıştır. Ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare Faaliyet Raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmış ve kurumun internet

sitesinde yayımlanmıştır.

İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı 2016 yılında hazırlanmıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi değerlendirilmemektedir.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. Dolayısıyla iç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

Sonuç olarak;

Yapılan tüm açıklamalar doğrultusunda; İç kontrol sistemi yapılandırma çalışmaları henüz tamamlanmamış olmakla birlikte, makul seviyede bir iç kontrol sisteminin mevcut olduğu sonucuna varılmıştır. İç kontrol sistemi üst yönetim ve personel tarafından sahiplenilmekle birlikte, iç kontrol sisteminin geliştirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Manisa Sarıgöl Belediyesi 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Taşınmazların Envanterinin Çıkarılmaması ve Cins Tashihleri ile Değerleme İşlemlerinin Yapılmaması

Belediyenin taşınmazlarının “Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik” hükümlerine uygun olarak değer tespitinin yapılmadığı, gerekli formların düzenlenmediği ve ilgili muhasebe hesaplarına kaydedilmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun “Taşınır ve taşınmaz işlemleri” başlıklı 44'üncü maddesinde, kamu idarelerinin taşınmazlarının kaydına ilişkin usul ve esasların çıkarılacak yönetmelik ile belirleneceği belirtilmiştir.

Buna istinaden, kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar, 02.10.2006 tarihli ve 26307 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 13.09.2006 tarihli ve 2006/10970 sayılı “Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik” ile düzenlenmiştir.

Yönetmelik'in “Kayıt ve kontrol işlemleri” başlıklı 5'inci maddesine göre; taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri, kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınmasıdır. Kayıtların belgeye dayanması esastır. Anılan Yönetmelik maddesinin devamında taşınmazların hangi değer üzerinden kayda alınacağı belirlenmiştir. Maddede tapuda kayıtlı olan taşınmazların maliyet bedeli üzerinden veya bu bedel belirlenemiyorsa rayiç değer üzerinden kayda alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Yönetmelik'e göre, taşınmazların rayiç değerinin; maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanların ise bu idarelerce tespit edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, taşınmazların kayıtlara alınan değerinin Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre güncellenmesi gerekmektedir.

Yönetmelik'in "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesine göre, taşınmazların; söz konusu Yönetmelik eklerinde gösterilen Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formunda, Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formunda, Orta Malları Formunda, Genel Hizmet Alanları Formunda,

Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formunda yer alan bilgileri içerecek şekilde bilgisayarda veya deftere yazılarak kaydının tutulması; Taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerce hazırlanan bu formların taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderilmesi; mali hizmetler birimince bu formların konsolide edilerek Yönetmelik ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulması; icmal cetvellerinde, kayıt planında belirtilen unsurların her biri için bir satır ayrılması ve bu taşınmazlara ilişkin adet ve yüz ölçüm toplamalarının belirtilmesi gerekmektedir.

Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesi (b) bendinde; cins tashihi, binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi olarak tanımlanmaktadır.

Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesine göre: kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınacak olup kamu idareleri taşınmazların cins tashihi için gerekli işlemleri yapacaklardır. Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihiye ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanacaktır.

Ayrıca, ilgili Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesine göre, kamu idarelerinin taşınmazlarının 31.12.2017 tarihine kadar envanter işlemlerinin tamamlanması ve kayıt altına alınması işlemlerinin bitirilmesi gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinde de taşınmazlar hakkında Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri doğrultusunda, bu maddede belirtilen esaslara göre işlem yapılacağı belirtildikten sonra Yönetmelik'in 188 ile 193'üncü maddeleri arasında taşınmaz varlıklara ilişkin işlemler muhasebe ilkeleri doğrultusunda açıklanmıştır.

Maddeye göre, edinilen maddi duran varlıkların, maliyet bedeli ile hesaplara alınması, bu Yönetmelik'in yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olup hesaplarda yer almayan maddi duran varlıklardan envanter ve değerlendirme yapılanların ise muhasebe birimlerince ilgili maddi duran varlık hesabı ve net değer hesabına kaydedilmek suretiyle hesaplara alınması gerekmektedir.

Diğer taraftan, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 08.01.2018 tarihli ve 2018/11321 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Yönetmelik ile değiştirilen ve 01.01.2018 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe giren "Maddi duran varlıkların kayıt değerleri" başlıklı 26'ncı maddesine göre, gerek yatırım ve gerekse kullanım amacıyla edinilen maddi duran varlıkların maliyet bedeliyle muhasebeleştirilmesi, herhangi bir maliyet yüklenilmeksizin edinilen maddi duran varlıkların ise gerçeğe uygun değeriyle muhasebeleştirilmesi, varlığın gerçeğe uygun değeri bilinmiyorsa idarece tespit edilen değerinin esas alınması gerekmektedir.

Maddi duran varlıkların tamamının gerçek bedeli ve değeri üzerinden muhasebeleştirilmesi esas olduğundan, envanteri tam çıkarılamayan ve değerlemesi yapılmayan maddi duran varlık kayıtları gerçeği yansıtmayacak, mali tablo ve raporlarda gerçek bilgileri ve değerleri ile yer almayacaktır. Tüm maddi duran varlıkların envanteri çıkarılıp, değerlemesi yapılmadığı takdirde 500 Net Değer Hesabı da gerçek değerini göstermeyecektir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 306'ncı maddesinde, 500 Net Değer Hesabıyla ilgili olarak;

"Bu hesap, hesaplarda kayıtlı varlıklar toplamı ile yabancı kaynaklar, değer hareketleri, yeniden değerlendirme farkları, geçmiş yıllar olumlu-olumsuz faaliyet sonuçları ve dönem faaliyet sonuçları toplamı arasındaki fark; hesaplarda kayıtlı olmayan varlık ve yabancı kaynaklardan kaydi envanteri yapılarak hesaplara alınanlar ile özkaynaklar ana hesap grubundaki diğer hesaplarda kayıtlı tutarlardan bu hesaba aktarılmasına karar verilenlerin izlenmesi için kullanılır.

Envanteri yapılan varlık karşılıkları bu hesaba alacak, ilgili varlık hesabına borç kaydedilir." denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere; envanteri yapılmayan varlıklar için karşılık ayrılıp taşınmaz hesaplarına alacak yazılması mümkün olmadığından, bu hesaplarda bulunan kayıtlı tutarlar gerçek değerini göstermeyecektir. Dolayısıyla taşınmazlara ilişkin olarak envanter ve değerlendirme işlemlerinin yapılması, mali tabloların doğru ve tam bilgi üretebilmesi için önem arz etmektedir.

Sarıgöl Belediyesinin 2023 yılı Kesin Mizan Cetveli ve taşınmaz kayıtları ile Sarıgöl Tapu Müdürlüğünden temin edilen verilerin incelenmesi sonucunda;

Belediyenin, adına tapuda kayıtlı 594 adet ve tapuda kayıtlı olmayan 4 adet olmak üzere 598 adet taşınmazı bulunmasına rağmen 551 adet taşınmazının Belediye taşınmaz formlarında yer aldığı anlaşılmıştır. Belediyenin tüm taşınmazlarının “Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik” hükümlerine uygun olarak kayıtlarının yapılmadığı ve Yönetmelik eki formlar konsolide edilerek taşınmaz icmal cetvelinin oluşturulmadığı görülmüştür.

Bu form ve cetvellerin düzenlenmemiş olması taşınmazlara ilişkin envanter ve muhasebe kayıtlarının takibatının yapılmasını güç kılmaktadır. Yine Belediye mülkiyetinde bulunan taşınmazlar için cins tashihi yapılarak değer tespit çalışmalarının 2023 yılında henüz yapılmadığı görülmüştür.

Söz konusu durum Belediyenin 2023 yılı mali tablolarındaki 25 maddi duran varlıkların doğruluğunu ve güvenilirliğini önemli boyutta etkilemektedir. Belediyenin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazlarla ilgili işlemlerin tamamlanmaması mali tablolara etkisi bakımından bilançoda maddi duran varlıkları içerisinde yer alan 250 Arazi ve Arsalar, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri ve 252 Binalar Hesaplarının kayıt ve tutar olarak gerçeği yansıtmamasına neden olmaktadır.

Kurum taşınmaz envanterinin sağlıklı bir şekilde yapılarak, tapuda kayıtlı olan taşınmazların değer tespit ve cins tashihi işlemlerinin yapılması, anılan yönetmelik hükümleri doğrultusunda ilgili form ve cetvellerde kayıt altına alınması ve bu kayıtların muhasebe sistemine tam ve doğru şekilde aktarılması gerekmektedir.

BULGU 2: Tahsisli Kullanılan ve Tahsis Edilen Taşınmazların Varlık Hesaplarında İzlenmemesi

Belediyenin mülkiyetinde olan taşınmazlardan diğer kurum ve kuruluşlara tahsis edilenler ile kamu idarelerince Belediyeye tahsisli olarak kullanılan taşınmazların ilgili varlık hesaplarında izlenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 47'nci maddesinde, kamu idarelerinin, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirmek amacıyla mülkiyetlerindeki taşınmazları birbirlerine tahsis edebileceği hüküm altına alınmıştır. Benzer bir düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile belediyelerin kendilerine ait taşınmazları, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak kamu kurum ve kuruluşlarına devredebileceği veya süresi yirmi

beş yılı geçmemek üzere tahsis edebileceği şeklinde yapılmıştır.

Bu doğrultuda tahsis işleminin konusu olan taşınmaz mallar, kamu hizmetinin ifası amacıyla ilgili kamu idaresinin kullanımına bırakıldığından tahsis yapan ve yapılan idarelerin, bu varlıkları tam ve doğru olarak raporlanmasını teminen tahsis işleminin muhasebeleştirilmesi gerekir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 130, 131 ve 132'nci maddeleri ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 188, 189, 190, 191, 192 ve 193'üncü maddelerinde tahsis edilen taşınmazların niteliklerine göre, 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabında izleneceği belirtilmiştir. Bu amaçla Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yardımcı hesaplar oluşturulmuş ve tahsislerin durumuna göre tesis edilen 02.Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar ve/veya 03.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar yardımcı hesaplarında kamu idaresince takip edileceği hükmüne yer verilmiştir.

27.05.2016 tarihli ve 29724 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin, "Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubuna İlişkin İşlemler" başlıklı 187'nci maddesinde, "*Kamu idaresinin mülkiyetinde olan taşınmazlardan diğer kamu idarelerine tahsis edilenler ve kamu idarelerince tahsisli olarak kullanılanlar yardımcı hesaplar itibarıyla izlenir. Taşınmazların tahsisinin kaldırılmasına karar verilmesi halinde taşınmazı tahsis eden idare ile taşınmazın tahsis edildiği idarenin muhasebe hizmetlerini yürüten muhasebe birimleri tarafından tahsise ilişkin muhasebe kayıtları kapatılır*" hükmü yer almaktadır.

Mezkûr Yönetmelik'in, 250 Arazi ve Arsalar Hesabının işleyişinin anlatıldığı 189'uncu maddesinde, tahsise konu edilen arazi ve arsaların tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 250 Arazi ve Arsalar Hesabına alacak, 500 Net Değer Hesabına borç kaydedileceği; 252 Binalar Hesabının işleyişinin anlatıldığı 193'üncü maddesinde ise tahsise konu edilen binaların tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden bu hesaba alacak, 500 Net Değer Hesabına borç kaydedileceği, ayrıca varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının 500 Net Değer Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Bu amaçla Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yer verilen yardımcı hesaplara göre; İdarenin tahsis ettiği taşınmazlar için ilgisine göre; 250.02, 251.02 ve 252.02 Kamu İdaresinin

Tahsis Ettiği Taşınmazlar, 500.11 Tahsis Edilen Taşınmazlar ile 500.13 Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarları Hesaplarının kullanılması gerektiği kayıt altına alınmaktadır. İdarenin tahsisli olarak kullandığı taşınmazlar için ise; 250.03, 251.03 ve 252.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar Hesapları ile 500.12 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar hesabının kullanılacağı hüküm altına alınmaktadır.

Yine 27.04.2015 tarihli ve 4167 sayılı Muhasebat Genel Müdürlüğü yazısında, herhangi bir taşınmazı tahsisli kullanan ve kullandıran kurumların muhasebe kayıtlarını nasıl gerçekleştireceğine dair açıklamalar yapılmış ve örneklere yer verilmiştir. Aynı yazıda “1.3.Tahsis işleminin muhasebeleştirilmesi” başlığı altında;

“Taşınmaz maliki kamu idaresi tarafından tahsis işlemine ilişkin belgeler muhasebe birimine verildiğinde; 500-Net Değer Hesabına (11.Tahsis Edilen Taşınmazlar) borç, ilgisine göre 250-Arazi ve Arsalar Hesabı, 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252-Binalar Hesabına (02.Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar) alacak; varsa taşınmaza ilişkin amortisman tutarları 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç, 500-Net Değer Hesabına (13.Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarı) alacak kaydedilecektir. Bu kayıtlar taşınmazın mülkiyet kayıtlarının bulunduğu muhasebe birimlerince yapılacaktır.

...”

hükmüne yer verildiğinden, taşınmaz tahsis eden ya da taşınmaz tahsisi sağlanan her iki taraftaki idarelerin muhasebe kayıtları açısından, 500 Net Değer Hesabı ve 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının tahsis işleminin sonuçlarından etkilendiği açıktır.

Diğer taraftan 10.10.2006 tarihli ve 26315 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in “Tahsisli taşınmaza ilişkin giderler” başlıklı 7'nci maddesinin;

“(1) Tahsisli taşınmazlarla ilgili olarak harcamalara katılma payı da dâhil olmak üzere her türlü malî yükümlülükler ve diğer giderler, tahsis yapılan kamu idaresi tarafından ödenir.”

hükmü uyarınca da tahsisli taşınmazlar ile ilgili her türden giderin tahsis yapılan kurum tarafından karşılanması; dolayısıyla da muhasebe kayıtlarının, tesis edilen bu işlemlere göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle tahsisli taşınmazların tahsis bilgisinin muhasebe kayıtlarında ilgili yardımcı hesaplarda belli edilmesi, idarenin tahsise konu taşınmazları üzerindeki mali yükümlülükleri açısından anlam kazanmaktadır.

Yapılan incelemede; 250 Arsa ve Araziler Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri

Hesabı ve 252 Binalar Hesabına ait 02 ve 03 kodlu yardımcı hesaplar ile birlikte 500 Net Değer Hesabına ait 11, 12 ve 13 kodlu yardımcı hesapların kullanılmaması nedeniyle, Belediye tarafından diğer kurumlara tahsis edilen 7 adet taşınmazın ve Belediyeye tahsis edilen 6 adet taşınmazın muhasebe kayıtlarında izlenmediği tespit edilmiştir.

Tahsis edilen ve tahsisli kullanılan taşınmazların muhasebeleştirilmemesi sonucunda, Belediyenin 2023 yılı Bilançosunda, 250.02/250.03 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251.02/251.03 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252.02./252.03 Binalar Hesabı, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı, 500.11/12/13 Net Değer Hesabı itibarıyla varlıkların tahsis yapılan idarelerce belirlenmesi gereken gerçeğe uygun değerleri (rayiç değer) toplamı kadar hataya dolayısıyla mali tablonun doğru ve güvenilir bilgi sunmamasına neden olunmuştur.

Sonuç olarak, Belediyenin mülkiyetinde olan taşınmazlardan diğer kurum ve kuruluşlara tahsis edilenler ile kamu idarelerince Belediyeye tahsisli olarak kullanılan taşınmazların muhasebe kayıtlarında izlenmesi sağlanmalıdır.

BULGU 3: Maddi Duran Varlıklara İlişkin Amortismanların Doğru Ayrılmaması

Belediye varlıklarına ilişkin amortisman ayırma işlemlerinin mevzuata uygun olmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi Duran Varlıklar "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinde, bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için amortisman ayrılacağı, bu Yönetmelik kapsamına dâhil kamu idarelerince muhasebe sistemine dâhil edilen maddi duran varlıklardan hangilerinin amortismanına tabi tutulacağı ve bunlara ilişkin uygulanacak amortisman süre, yöntem ve oranları ile ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen esas ve usullerin uygulanacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 202'nci maddesinde de bu hesabın, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılacağı; "Hesabın işleyişi" başlıklı 203'üncü maddesinde ise maddi duran varlıklar hesapları için ayrılan amortisman tutarlarının yılsonunda bu hesaba alacak, 630 Giderler Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir. Bu durumda, maddi duran varlıkların her biri için ayrılan amortismanın Yönetmelik'te belirtilen şekilde muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Amortisman ve Tükenme Payları konulu 47 Sıra No'lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nde, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin duran varlıklarından hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı, buna ilişkin usul ve esaslar ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranları belirlenmiştir.

Genel Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payına tabi tutulan varlıkların değeri" başlıklı 4'üncü maddesinde, duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olduğu, maliyet bedelinin ise, bir varlığın satın alınması, üretilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin toplamından oluştuğu açıklanmıştır.

Söz konusu Genel Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı ayırma yöntemi" başlıklı 5'inci maddesinde de duran varlıklar için amortisman ve tükenme payı ayrılmasında normal amortisman yönteminin uygulanacağı, bu yöntemle göre varlıklar için amortisman ve tükenme payı, varlığın yararlanma süresine göre Genel Tebliğ Eki-1'de yer alan Amortisman ve Tükenme Payı Süre ve Oranları Listesinde belirlenen oranlarda her yıl eşit olarak ayrılacağı izah edilmiştir.

Genel Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları" başlıklı 6'ncı maddesinde; "Amortisman ve tükenme payı süresi, duran varlıkların aktife girdiği yıldan başlar. Bu sürenin yıl olarak hesaplanması için "1" rakamı bu Tebliğ ekinde belirtilen, varlığın yararlanma süresine göre belirlenmiş orana bölünür. (Örnek: $1/0,20 = 5$ yıl; $1/0,025 = 40$ yıl)" denilmektedir.

Anılan Genel Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payının muhasebeleştirilmesi" başlıklı 8'inci maddesinde ise, ayrılan amortisman ve tükenme paylarının 630 Giderler Hesabına borç, ilgisine göre 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı, 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı, 278 Birikmiş Tükenme Payları Hesabı veya 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedileceği belirtildikten sonra, "Amortisman tabi duran varlıkların deftere kaydedilmesi" başlıklı 9'uncu maddesinde, amortisman tabi her bir varlığın Duran Varlıklar Amortisman Defterine kayıt usulleri detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

Kamu idaresinin mülkiyetindeki varlıkların amortisman ve tükenme payı süre ve oranları ise, Genel Tebliğ'e ekli Amortisman ve Tükenme Payı Süre ve Oranları Listesinde gösterilmiştir.

Sözü edilen Genel Tebliğ hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, bir varlığın amortismanının ancak varlığın maliyet bedeli kadar olabileceği anlaşılmaktadır. Öte yandan amortismanına tabi varlıklar için, varlığın maliyet bedeline ulaşıncaya kadar her yıl amortisman ve tükenme payının ayrılması gerekir.

Oysa, Belediyenin varlık hesapları ile amortisman ve tükenme payları hesapları incelendiğinde, bazı varlıklar için hiç amortisman ayrılmadığı, bazı varlıklar içinse varlığın maliyet değerinin üzerinde amortisman ayrıldığı anlaşılmıştır.

Örneğin Belediyenin bilançosunda yer alan 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının 251.xx.20.01. kodundaki Meydanlar alt hesabında toplam 3.760,22 TL, 251.xx.20.02. kodundaki Mesire Yerleri alt hesabında toplam 11.172.323,69 TL varlık değeri bulunmasına rağmen bunlar için hiç amortisman ve tükenme payı ayrılmadığı görülmektedir. Diğer yandan, 252.xx.xx.01.01 kodundaki Hizmet Binaları hesabında 178.766,10 TL varlık değeri bulunmasına rağmen, bunlar için ayrılan amortisman tutarı 636.580,19 TL'dir. Yani varlık değerinden 457.814,09 TL daha fazla amortisman ve tükenme payı ayrılmıştır. Aynı şekilde 253.02.04 kodunda kayıtlı İş Makineleri ve Aletleri Hesabında 8.594.692,98 TL varlık değeri bulunmasına rağmen, bunlar için ayrılan amortisman tutarı 10.023.464,22 TL'dir. 255.09.99 kodundaki Diğer Spor Amaçlı Kullanılan Demirbaşlar için hiç varlık değeri kaydedilmediği halde 108.324,00 TL amortisman ayrılmıştır.

Bunun gibi varlık değeri ile amortisman ve tükenme payı tutarsızlıkları bulunan varlıklara ilişkin genel tablo aşağıdadır:

Tablo 9: Maddi Duran Varlıklar ile Amortismanlarının Uyumsuzlukları Tablosu

Hesap Kodu Tüm Düzeyler	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri	Amortismanların Toplam Değeri	Fark
251...20.01.	Meydanlar	3.760,22	0,00	3.760,22
251...20.03.	Mesire Yerleri	11.172.323,69	0,00	11.172.323,69
252.....01.01	Hizmet Binaları	178.766,10	636.580,19	-457.814,09
252.....03.04	Hastaneler	0,00	136,00	-136,00
252.....07.01	Kamu Konutları	0,00	5.262,00	-5.262,00
252.....08.99	Diğer	0,00	416,08	-416,08
252.....09.05	Dükân ve İşyeri	0,00	13.449,60	-13.449,60
253.02.03..	Atölye Makineleri ve Aletleri	9.694,23	20.558,14	-10.863,91
253.02.04..	İş Makineleri ve Aletleri	8.594.692,98	10.023.464,22	-1.428.771,24
253.02.09..	Ayırma, Sınıflandırma Makineleri	1.770,00	3.540,00	-1.770,00
253.03.01..	Yıkama, Temizleme ve Ütüleme Cihaz ve Araçları	28.558,50	61.826,16	-33.267,66
253.03.02..	Beslenme, Gıda ve Mutfak Cihaz ve Aletleri	82.929,12	104.996,19	-22.067,07
253.03.03..	Kurtarma Amaçlı Cihaz ve Aletler	0,00	22.706,88	-22.706,88
253.03.05..	Tıbbi ve Biyolojik Amaçlı Kullanılan Cihazlar ve Aletler	0,00	6,00	-6,00
253.03.06..	Araştırma ve Üretim Amaçlı Cihazları ve Aletleri	28.320,00	38.232,00	-9.912,00
253.03.07..	Müzik Aletleri ve Aksesuarları	2.201,20	10.243,40	-8.042,20
253.03.08..	Spor Amaçlı Kullanılan Cihaz ve Aletler	0,00	150,00	-150,00
254.01.02..	Yolcu Taşıma Araçları	100,00	1.068,32	-968,32
254.01.03..	Yük Taşıma Araçları	5.135.757,47	5.677.431,10	-541.673,63
254.01.04..	Arazi Taşıtları	0,00	9.055,90	-9.055,90
254.01.06..	Mopet ve Motosikletler	31.282,83	62.565,66	-31.282,83
254.01.07..	Motorsuz Kara Araçları	23.744,00	34.488,00	-10.744,00
255.01.01..	Döşeme Demirbaşları	106.339,38	180.169,38	-73.830,00
255.01.02..	Temsil ve Tören Demirbaşları	62.402,37	81.394,92	-18.992,55

255.01.05..	Hastanede Kullanılan Demirbaş Niteliğindeki Taşınır	1.600,00	3.200,00	-1.600,00
255.02.01..	Bilgisayarlar ve Sunucular	368.198,15	390.840,70	-22.642,55
255.02.03..	Tekser ve Çoğaltma Makineleri	29.538,08	47.524,46	-17.986,38
255.02.04..	Haberleşme Cihazları	61.662,26	87.393,15	-25.730,89
255.02.05..	Ses, Görüntü ve Sunum Cihazları	323.284,49	361.267,70	-37.983,21
255.02.06..	Aydınlatma Cihazları	6.490,00	12.980,00	-6.490,00
255.03.02..	Misafirhane, Konaklama ve Barınma Amaçlı Mobilyalar	0,00	71.509,10	-71.509,10
255.03.03..	Kafeterya ve Yemekhane Mobilyaları	615.673,51	661.342,38	-45.668,87
255.03.05..	Seminer ve Sunum Amaçlı Ürünler	1.128,85	2.257,70	-1.128,85
255.04.01..	Yemek Hazırlama Ekipmanları	328,51	985,53	-657,02
255.06.04..	Güzel Sanat Eserleri	269.410,00	0,00	269.410,00
255.08.02..	Öğrenmeyi Kolaylaştırıcı Ekipmanlar	1.014,80	3.044,40	-2.029,60
255.08.04..	Okul Bahçesi ve Oyun Demirbaşları	17.250,00	28.462,50	-11.212,50
255.09.01..	Doğa Sporlarında Kullanılan Demirbaşlar	0,00	3.220,00	-3.220,00
255.09.02..	Salon Sporlarında Kullanılan Demirbaşlar	9.499,00	18.998,00	-9.499,00
255.10.01..	Güvenlik ve Korunma Amaçlı Araçlar	549,12	1.317,88	-768,76
255.10.02..	Kontrol ve Güvenlik Sistemleri	132.194,02	163.144,08	-30.950,06
255.11.02..	Duvarda Sergilenen Süs Eşyaları	1.337,20	3.374,40	-2.037,20
255.99.01..	Seyyar Kulübe, Kabin, Büfe ve Kafesler	41.375,00	71.159,70	-29.784,70

Sonuç olarak, Belediye mülkiyetindeki varlıkların amortisman ve tükenme paylarının Amortisman ve Tükenme Payları konulu 47 Sıra Numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği hükümlerine uygun olarak ayrılması gerekmektedir.

BULGU 4: Kalkınma Ajansı Payının Kamu İdareleri Payları Hesabında İzlenmemesi

Belediye tarafından Zafer Kalkınma Ajansına aktarılan katılım paylarının 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında izlenmediği tespit edilmiştir.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Hizmetlerine İlişkin Kanun'da belediye tarafından ilgili kalkınma ajansına ödenmek üzere hesaplanan paya ilişkin düzenlemeye yer verilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 363 Kamu İdareleri Payları Hesabının niteliğini düzenleyen 276'ncı maddesinde;

"Bu hesap, bütçe geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarların izlenmesi için kullanılır."

Hesabın işleyişini düzenleyen 277'inci maddesinde ise;

"Kamu idareleri payları hesabına ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir:

a) Alacak

Bütçe geliri olarak tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarlar bir taraftan bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç; diğer taraftan 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak, 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç kaydedilir.

b) Borç

Bu hesapta kayıtlı tutarlardan nakden veya mahsuben ödenen tutarlar bu hesaba borç, 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak kaydedilir."

hükümleri yer almaktadır.

Ayrıca, Kalkınma Ajansına ödenen payların hesabında belediyenin İller Bankası ve diğer bankalardan kullandığı borçlanma niteliğinde olan kredi miktarlarının indirilerek ödenecek payın hesaplanması gerekir.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Gelirler ve yönetilecek fonlar" başlıklı 19'uncu maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; "(1) Ajansın gelirleri ve yöneteceği fonlar şunlardır:

d) Bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden, bölgedeki il özel idareleri için; borçlanma, tahsisi mahiyetteki gelirler ile genel, katma ve özel bütçeli kuruluşlardan alınan

yardım kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir, belediyeler için; borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir oranında, cari yıl bütçesinden aktarılacak pay.” denilmektedir.

Bununla birlikte, yapılan incelemede, 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 19'uncu maddesinin (d) bendi gereği ödemesi gerekli olan katılım payının 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında izlenmediği görülmüştür. Dolayısıyla, mali tabloların gerçek durumu yansıtmadığı değerlendirilmektedir.

Kurum cevabında, 2023 yılında Zafer Kalkınma Ajansına ödenen pay tutarının 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında kaydedilmeyerek, doğrudan giderleştirilerek ödemesinin yapıldığı; 2024 yılında ise, tahakkuk kaydının 363 koduyla gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Bulgumuzda açıklandığı üzere, Zafer Kalkınma Ajansına ödenen payların 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında izlenmemesi 2023 yılı mali tablolarında hataya neden olmuştur.

Kalkınma Ajansı paylarına ilişkin muhasebe kayıtlarının Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine göre yapılması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Belediye Gelirlerinin Tahsilat Oranlarının Düşük Olması

Belediyenin tahakkuk ettirdiği bazı gelir kalemlerinin tahsilat oranının düşük olduğu görülmüştür.

Tahakkuku yapılan bina, arsa, arazi, çevre temizlik ve ilan reklam vergilerinin 3.844.676,78 TL'lik kısmının; taşınmaz kira gelirlerinin ise 604.595,20 TL'lik kısmının tahsil edilmediği tespit edilmiştir. İdari para cezalarının ise 865.716.152,86 TL'si tahsil edilememiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediye Başkanının görev ve yetkileri” başlıklı 38'inci maddesinde; belediye başkanına, belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak, belediyenin gelir ve

alacaklarını takip ve tahsil etmek gibi görevler verilmiş ve bu hususlarda belediye başkanına sorumluluk yüklenmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun “Gelirlerin toplanması” sorumluluğu başlıklı 38'inci maddesinde, kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk ve tahsilinde yetkili ve görevli olanların, bu işlemlerin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları belirtilmiştir.

Yine Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun “Mali hizmetler birimi” başlıklı 60'ıncı maddesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek görevinin Mali Hizmetler Birimine verildiği; “Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları” başlıklı 61'inci maddesinde gelirlerin ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm mali işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması işlemlerini muhasebe yetkilisinin yürüteceği, muhasebe yetkilisinin, bu hizmetlerin yapılmasından ve muhasebe kayıtlarının usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasından sorumlu tutulacağı; “Gelirlerin toplanması sorumluluğu” başlıklı 38'inci maddesinde de kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları belirtilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un “Ödeme zamanı ve önce ödeme” başlıklı 37'nci maddesinde amme alacaklarının hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödeneceği, hususi kanunlarında ödeme zamanı tespit edilmemiş amme alacaklarının ise Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirtilecek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödeneceği, aynı Kanun'un “Ödeme emri” başlıklı 55'inci maddesinin birinci fıkrasında amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir “ödeme emri” ile tebliğ olunacağı düzenlenmiştir.

Belediyelerin tahsilat/tahakkuk oranını artırabilmeleri için Mali Hizmetler Müdürlüğünün borcunu ödemeyen kişiler hakkında borcun ödenmesi ve yasal işlemlerin başlatılabilmesi için ödeme emirlerini zamanında düzenleyip daha sonra bu borçluları hukuk birimine bildirmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Belediyenin Gelir Kesin Hesap Cetvelini oluşturan gelir

kalemlerinin tahsilât/tahakkuk oranlarının düşük düzeyde kaldığı; Tahakkuku yapılan bina, arsa, arazi, çevre temizlik ve ilan reklam vergilerinin 3.844.676,78 TL'lik kısmının; taşınmaz kira gelirlerinin 604.595,20 TL'lik kısmının ve idari para cezalarının da 865.716.152,86 TL'lik kısmının tahsil edilemediği ve ertesi yıla devrettiği tespit edilmiştir.

Bütçe Gelir Kesin Hesap Cetvelinde önemli görülen ancak tahsilat/tahakkuk oranı ile gelecek yıla devreden bazı gelir kalemleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 10: Gelir Kalemleri Tahsilat-Tahakkuk Oranı

Gelir Türü	Devredilen Gelir Tahakkuku (TL)	2023 Yılı Tahakkuku (TL)	Toplam Tahakkuk (TL)	2023 Yılı Net Tahsilatı (TL)	Gelecek Yıla Devreden Tahakkuk (TL)	2023 Tahsilat Oranı (%)
Bina Vergisi	1.426.046,94	3.751.854,66	5.177.901,60	3.210.326,03	1.967.575,57	62,00
Arsa Vergisi	454.586,15	1.417.107,16	1.871.693,31	1.208.879,58	662.813,73	64,59
Arazi Vergisi	153.862,25	380.344,81	534.207,06	366.618,77	167.588,29	68,63
Çevre Temizlik Vergisi	558.824,23	860.919,71	1.419.743,94	480.040,03	939.703,91	33,81
Eğlence Vergisi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
İlan ve Reklam Vergisi	106.305,40	66.739,65	173.045,05	66.049,77	106.995,28	38,17
Ecrimisil Gelirleri	4.999,98	79.424,34	84.424,32	260,55	84.163,77	0,31
Yol Harcamalarına Katılma Payı	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Taşınmaz Kira Gelirleri	484.570,15	913.866,19	1.398.436,34	793.841,14	604.595,20	56,77
İdari Para Cezaları	865.795.577,20	0,00	865.795.577,20	79.424,34	865.716.152,86	0,01

Belediyenin bütçe gelirleri içinde önemli paya sahip olan beş gelir kaynağının (bina, arsa, arazi, çevre temizlik ile ilan ve reklam vergileri) tahakkuk toplamları 9.176.690,96 TL, net tahsilat toplamları ise 5.331.914,18 TL'dir. Buna göre tahsilat/ tahakkuk oranı %58 olarak gerçekleşmiş olmaktadır.

Tahsilat oranlarının %58 düzeyinde bulunması Belediyenin mali yapısını olumsuz

olarak etkilemektedir.

İdari para cezalarına ilişkin Belediye Zabıta Müdürlüğü tahakkukları ile Gelir Kesin Hesap Cetvelindeki tahakkuk kayıtları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 11: İdari Para Cezaları Tahakkuk Kayıtları

İlgili Birim	Geçmiş Yıllarda Devreden Tahakkuk	2023 Yılı Tahakkuku	Terkin	Toplam Tahakkuk	2023 Yılı Tahsilatı	Devreden Tahakkuk
Zabıta Müdürlüğü	865.795.577,20	0,00	0,00	865.795.577,20	79.424,34	865.716.152,86
Gelir Kesin Hesap Cetveli	869.510.192,81	11.464.492,11	25.006,02	980.949.678,90	110.332.279,67	870.617.399,23

Kamu alacaklarının takibinin yapılması ve zamanında tahakkuk ve tahsilinin gerçekleştirilmesi başta üst yönetici olmak üzere kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk ve tahsil sürecinde görev alan tüm kamu görevlilerinin sorumluluğudur.

Sonuç olarak, Belediyenin bazı alacaklarına ilişkin tahsilat oranlarının düşük kaldığı görülmektedir. Tahsilat oranlarının azami düzeyde gerçekleşmesini teminen kamu kaynağının elde edilmesinde görevli ve yetkili olanların gelirlerin takip ve tahsili hususunda yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri doğrultusunda hareket etmesi gerekmektedir.

BULGU 2: İlan ve Reklam Vergisi ile Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuku Yapılmayan Mükelleflerin Bulunması

Belediye sınırları içerisinde faaliyet gösteren işyerlerinin bir kısmına İlan ve Reklam Vergisi ile Çevre Temizlik Vergisi mükellefiyeti tesis ettirilmediği bu nedenle gelir kaybına neden olduğu görülmüştür.

A) Bazı İşyerleri İçin İlan ve Reklam Vergisi Mükellefiyeti Tesis Edilmemesi

Belediye sınırları içerisinde faaliyet gösteren işyerlerinin bir kısmının İlan Reklam Vergisi tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Konu" başlıklı 12'nci maddesinde; belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklam için ilan ve reklam vergisine tabi olunacağı, "Mükellef ve sorumlu" başlıklı 13'üncü maddesinde ise; ilan ve reklam vergisi mükellefinin ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişiler olduğu hüküm altına alınmıştır

Aynı Kanun'un "Tarife ve nispet" başlıklı 15'inci maddesinde, dükkân, ticari ve sınai

müessese ve serbest meslek erbabınca çeşitli yerlere asılan ve takılan her çeşit levha, yazı ve resim gibi tüm sabit ilan ve reklamların beher metrekaresinden yıllık vergi alınacağı; “Verginin tarhi ve ödenmesi” başlıklı 16'ncı maddesinde de verginin, ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde ilan veya reklam işinin yapılmasından önce mükellef tarafından verilecek beyanname üzerine tarh ve tahakkuk ettirileceği ve belediye meclislerince alınacak karar üzerine iki eşit taksitte ödenebileceği düzenlenmiştir.

Sarıgöl Vergi Dairesi Müdürlüğünden temin edilen vergi mükellefi listesi ve Zabıta Müdürlüğü tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri listesi karşılaştırılması suretiyle yapılan kontroller sonucunda; Belediye sınırları içerisinde kayıtlı toplam 2.869 faal işletmenin bulunduğu, ancak İdare tarafından ilan ve reklam vergisi mükellefiyeti tesis edilen 849 adet iş yerinin olduğu tespit edilmiştir.

İlan ve reklam vergisi tahakkuku yapılmayan 2.020 işyerinden, Büyükşehir sorumluluk sahasında olup Büyükşehir Belediyesine bildirimlerini yapanlar ile 6360 sayılı Kanun gereği muafiyet kapsamındaki kırsal mahallelerde (eski köylerde) bulunan işyerleri hariç tutulduğunda, yine bir kısmı için ilan ve reklam vergisi mükellefiyetinin tesis ettirilmediği anlaşılmıştır.

Kamu İdaresi tarafından, bulguya istinaden ilan ve reklam vergisi beyannamelerinin Zabıta birimi tarafından alınıp ilgili birime bildirimlerinin yapıldığı açıklanmakla birlikte, herhangi bir belge gönderilmemiştir.

Belediyenin gelir kaybına uğramamasını teminen ilan ve reklam vergisi mükellefiyetinin sağlıklı bir şekilde tesis edilebilmesi için etkin bir yoklama ve takip mekanizması oluşturulması gerektiği değerlendirilmektedir.

B) Bazı İşyerleri İçin Çevre Temizlik Vergisi Mükellefiyeti Tesis Edilmemesi

Belediyenin yetki ve sorumluluk alanında faaliyette bulunan iş yerlerinden bir kısmının çevre temizlik vergisi (ÇTV) mükellefiyetinin bulunmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun “Çevre temizlik vergisi” başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinde; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu, verginin mükellefinin ise binaları kullananlar olduğu ve mükellefiyetin binaların kullanılması ile başlayacağı belirtilmiştir. Kanun'da iş yerleri ve diğer

şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisinin maddede belirtilen tarifeye göre alınacağı ve büyükşehirlerde %25 artırımlı uygulanacağı, bu verginin belediyelerce binaların tarifedeki derecelere intibak ettirilmesi üzerine her yılın Ocak ayında yıllık tutarı itibarıyla tahakkuk etmiş sayılacağı, tahakkuk eden bu verginin her yıl emlak vergisinin taksit sürelerinde ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Belediyenin yetki alanına giren Çevre Temizlik Vergisi'nin konusu, ticari işyerleri ile diğer şekilde kullanılan binalar olup, mükellefi ise bu binaları kullanan gerçek ve tüzel kişilerdir. Yine anılan Kanun'da ÇTV'ye ilişkin olarak işyerlerine özel herhangi bir muafiyet ve istisnaya yer verilmemiştir.

Yukarıda yer verilen hükümler uyarınca, konutlara ait ÇTV'ler su faturası ile birlikte tahsil edilirken iş yeri ve diğer şekilde kullanılan ÇTV'ler Kanun'da yer alan tarifelere göre belediyelerce tahakkuk ettirilecektir. MASKİ tarafından Sarıgöl Belediyesine ÇTV payları gönderilmektedir. Ancak, iş yerlerine ait binalara ait çevre ve temizlik vergisinin Belediyece tahakkuk ettirilerek, emlak vergisinin taksit sürelerinde tahsil edilmesi gerekmektedir.

Belediyenin gelir işlemleri birimi ve Sarıgöl Vergi Dairesi Müdürlüğünden temin edilen veriler ile yapılan incelemeye göre; Sarıgöl Belediyesi sınırları içerisinde kayıtlı toplam 2.869 faal işletmenin bulunduğu, ancak İdare tarafından yıl sonu itibarı ile 1.121 iş yerine çevre temizlik vergisi mükellefiyeti tesis edildiği tespit edilmiştir.

Faal iş yerleri ile karşılaştırıldığında, çevre ve temizlik vergisi tahakkuku yapılmayan 1.748 işyerinden, 6360 sayılı Kanun gereği muafiyet kapsamındaki kırsal mahallelerde bulunan işyerleri hariç tutulduğunda, yine bir kısım işyerleri için çevre ve temizlik vergisi mükellefiyetinin tesis ettirilmediği anlaşılmıştır.

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan iş yerleri çevre temizlik vergisine tabi olup bu verginin takip tahakkuk ve tahsilatına ilişkin eksiklikler belediyenin gelir kaybına uğramasına neden olmaktadır.

Denetim tespiti üzerine, Kamu İdaresi tarafından, çevre temizlik vergisi beyannamelerinin Zabıta birimi tarafından alınıp ilgili birime bildirimlerinin yapıldığı açıklanmakla birlikte, herhangi bir belge gönderilmemiştir.

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içerisindeki faal işyerlerine ÇTV

mükellefiyetlerinin tesis edilerek gelir kaybına sebebiyet verilmemesi açısından söz konusu vergi kaynağına yönelik etkin bir yoklama ve takip mekanizması oluşturulması gerekmektedir.

BULGU 3: İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyet Gösteren İşletmelerin Bulunması

Belediye sınırları içinde bazı işyerlerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı almadan faaliyette bulunduğu görülmüştür.

3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun'un, 3'üncü maddesinin (b) bendinde, belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ve işletmelere, işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye belediyelerin yetkili olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu Kanun'un 2'nci maddesinde ise, bu Kanun hükümlerinden muaf tutulan iş yerleri sayılarak, avukatlık büroları, serbest muhasebeci ve mali müşavirlik hizmeti veren iş yerleri, tabipler, noterler, mimar ve mühendisler gibi bazı meslek grupları işyeri açma ve çalışma ruhsatı almaktan muaf tutulmuştur. İlgili kanunlarında da, bu iş yerlerinin faaliyet sahalarına göre bakanlıklar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından faaliyetleri ile ilgili izin alacakları ve bu izin belgelerinin de işyeri açma ve çalışma ruhsatı niteliğinde olacağı belirtilmiştir.

10.08.2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in, "İşyeri açılması" başlıklı 6'ncı maddesi birinci fıkrasında, yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyerinin açılmayacağı, işyeri açma ve çalışma ruhsatı almadan açılan işyerlerinin yetkili idare tarafından kapatılacağı hüküm altına alınmıştır. Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bu Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için ilgili belediyeden işyeri açma ve çalışma ruhsatının olması gerekmektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "İşyeri Açma İzni Harcı" başlıklı 81'inci maddesinde; "*Belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyerinin açılması İşyeri Açma İzni Harcına tabidir.*" denilmektedir.

Yapılan incelemede; Belediyenin yetki ve görev sınırları içinde 01.01.2023 - 31.12.2023 tarihleri arasında 70 adet işyeri açma ve çalışma ruhsatı verildiği ve bu işyerlerinden işyeri açma izni harcı tahsil edildiği; ancak Sarıgöl Vergi Dairesi Müdürlüğünden alınan verilere göre 2023

yılı içerisinde faaliyete giren 275 aktif işyeri olduğu görülmüştür. Buna göre 205 işletme Belediyeden ruhsat almamıştır. Yine Sarıgöl Vergi Dairesi Müdürlüğünden temin edilen aktif mükellef listesinde 2023 yılı sonu itibarıyla toplam 2.869 işletmenin kayıtlı olduğu; bunlardan 1.190 tanesinin belediyeden ruhsat alma zorunluluğu olmayan kişi ve kurumlardan oluştuğu, 1.679 adet işletmenin ise işyeri ruhsatından muaf olmadığı, ancak 1.097'sinin Belediyeden ruhsat aldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla ruhsatsız faaliyet gösteren 582 işletmeye bağlı olarak Belediyenin işyeri açma ve çalışma ruhsat harcı geliri kaybına uğradığı değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, bazı işyerlerinin ruhsatsız bir şekilde faaliyetini sürdürmesini engellemek için Belediye tarafından hem kiraya verilen iş yerlerinin hem de yetki ve görev alanındaki işletmelerin, iş yeri açma ve çalışma ruhsatlarının bulunup bulunmadığının takibinin sağlanması ve buna bağlı olarak da iş yeri açma izni harcının zamanında tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Taşınmazların Tahmini Kira Bedellerinin Tespitinde Rayiç Bedelin Esas Alınmaması

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre kiralama ihalesi yapılan taşınmazların kira bedellerinin günün emsal ve rayiç bedellerini yansıtmadığı ve düşük kaldığı görülmüştür.

Belediyeler mülkiyetlerinde bulunan taşınmazların kiraya verilmesinde 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabi olup kiralama işlemlerini ihale yoluyla yine bu Kanun'da belirtilen esas ve usullere göre gerçekleştirmek zorundadırlar.

Gelir getirici bir niteliğe sahip olan taşınmaz kiralamalarının ihale edilmesinden önce idarece bir takım idari işlemlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bunlardan birisi, ihalenin tahmin edilen bedelinin tespit edilmesidir. Bu yolla idare, taşınmazının kira değerini tahmin ederek ihale işlemi başlatıp başlatmama kararını verebileceği gibi ihaleyi asgari hangi bedel üzerinden sonuçlandırabileceğine ilişkin bir bilgi elde edecektir. 2886 sayılı Kanun'a göre gelir getirici ihalelerin, tahmin edilen bedelden aşağı olmamak üzere en yüksek teklif sahibi kişiye verilmesi gerekmektedir.

İhaleye çıkılmadan önce asgari bir tahmini bedelin belli edilmesi ve ihale kararının ve onayının bu bilginin ışığında verilmesi işin doğası gereğidir. 2886 sayılı Kanun'un 2'nci maddesine göre bu Kanun'un yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarda ve zamanda karşılanması esastır. Aynı şekilde, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre bir kamu kaynağı olan gelirlerin elde edilmesinde görevli ve yetkili olanların,

bu kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden ve kullanılmasından sorumludur. Bu ilkelere uygun bir ihale ise ancak işin niteliğine ve ticari hayatın gerekliliklerine göre her türlü araştırmanın yapılması ve bunun sonuçlarının ihale sürecine yansması ile mümkün olacaktır.

Bu doğrultuda tahmin edilen bedelin tespitine ilişkin olarak 2886 sayılı Kanun'un "Tahmin edilen bedelin tespiti" başlıklı 9'uncu maddesinde yapılan düzenlemelere göre, tahmin edilen bedel idarelerce tespit edilecek veya ettirilecek; işin özelliğine göre gerektiğinde bu bedel veya bu bedelin hesabında kullanılacak fiyatlar belediye, ticaret odası, sanayi odası, borsa gibi kuruluşlardan veya bilirkişilerden soruşturulacaktır. Bu soruşturmalar sonucunda belirlenmiş olan tahmini bedel, bunun dayanaklarının da eklendiği bir hesap cetvelinde gösterilecek ve ihale dosyası arasında saklanacaktır.

Belediye tarafından 2886 sayılı Kanun'a göre ihalesi yapılan taşınmaz kiralamalarına ilişkin dosyaların incelenmesi sonucunda, tahmin edilen bedelin tüm nitelikler karşılaştırılmak suretiyle emsal ve rayiç kira bedelleri göz önünde tutularak belirlenmediği, kira bedellerinin piyasa rayiçlerinin altında olduğu tespit edilmiştir. Kira sözleşmelerinin incelenmesinde, Belediyenin 1 yıl ile 3 yıl arasında kiraya verilen 54 adet taşınmazının 2023 yılındaki aylık kira bedellerinin 140,00 TL ile 6.050,00 TL arasında olduğu görülmüştür. Taşınmazlara ait kira bedelleri, Tahmini Bedel Tespit Komisyon Raporuyla Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan TÜFE veya ÜFE oranları hesaplanarak ve emlak ofislerinden fiyat araştırması yapılmak suretiyle belirlenmekle birlikte, emsal ve rayiç bedel mukayesesinin yapılmadığı anlaşılmıştır. Belediye mülkiyetindeki taşınmazların tahmini kira bedellerinin bu bedellerin taşınmazın konumu, çevresi, niteliği, kullanım şekli gibi kira bedeline etki eden tüm nitelikler karşılaştırılmak suretiyle belirlenmediği; bunun sonucunda kira bedellerinin günün emsal ve rayiçlerine göre düşük kaldığı değerlendirilmektedir.

Taşınmazların bedel tespitine ilişkin olarak gerekli araştırma ve soruşturma evrakları dosyalarına eklenmemiş olup, kira bedelleri piyasa rayiçlerinin oldukça aşağısında kalmaktadır. Kiraya verilen taşınmazlara ilişkin olarak tahmin edilen bedelin tespit edilmesi işlemlerinin mevzuatın öngördüğü çerçevede ilgili kurumlardan gerekli araştırmaların yapılarak yürütülmesi ve araştırma sonuçlarının tahmin edilen bedelin dayanağı olarak ihale dosyasında saklanması gerekmektedir.

Sonuç olarak, kiralama ihalesi yapılan taşınmazların tahmini bedellerinin tespit ve takdirinde, taşınmazın konumu ve özellikleri göz önünde bulundurulmak suretiyle rayiç

bedellerin esas alınması gerekmektedir.

BULGU 5: Telekomünikasyon Alt Yapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Takip ve Tahsilinin Yapılmaması

Belediyenin yetki ve sorumluluk alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerinin takip ve tahsil edilmediği görülmüştür.

10.11.2008 tarihli ve 27050 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun “Tanımlar ve kısaltmalar” başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (s), (ş) ve (z) bentlerinde; “Geçiş hakkı”, “Geçiş hakkı sağlayıcısı” ve “İşletmeci” tanımlamaları yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 22'inci maddesinin birinci fıkrasında “Geçiş hakkının kapsamı” belirlenmiş, 25'inci maddesinde de işletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısının anlaşma serbestisi çerçevesinde geçiş hakkına ilişkin anlaşmalar yapabileceği düzenlenmiştir.

Geçiş hakkı ve bu hakka uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından 27.12.2012 tarihli ve 28510 sayılı Resmi Gazete'de Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik yayımlanmıştır.

Yönetmelik'te işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısının geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları belirlenen ilkeler doğrultusunda serbestçe yapabileceği, anlaşma yapmaya ve geçiş hakkına ait ücretlerin tahsiline ise geçiş hakkına konu olan taşınmazın sahibi veya taşınmaz üzerinde hak sahibi olanların yetkili olduğu ifade edilmiştir. 01.01.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere geçiş hakkı ücretleri tarifesi Yönetmelik'e eklenmiş olup geçiş hakkı ücretinin Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi'nde belirtilen fiyatları aşamayacağı ve bu fiyatların her mali yılın başında Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre belediyeler tarafından tarifede tavan olarak belirtilen miktarlara da riayet edilmek suretiyle geçiş hakkı talep eden telekomünikasyon firmalarından tahsil edilmek üzere

geçiş hakkı ücreti belirlenmesi ve bu ücretlerin geçiş hakkını kullanan işletmecilerden tahsil edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, 2023 yılında Sarıgöl Belediyesinin yetki alanı içinde kalan yerlerde kurulan Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden alınması gereken geçiş hakkı ücretlerine ilişkin olarak Belediye tarafından herhangi bir ücret tarifesi belirlenmediği ve geçiş hakkı bedellerinin takip ve tahsiline dair herhangi bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen düzenlemeler gereğince, Belediye mülkiyetinde, tasarrufunda veya sorumluluğunda olan taşınmazlardan geçiş hakkı talep eden telekomünikasyon firmalarından tahsil edilmek üzere geçiş hakkı ücreti belirlenmesi ve buna göre tahsilatların yapılması gerekmektedir.

BULGU 6: Doğrudan Temin ile Yapılan Hizmet Alımlarında, Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

Belediyenin doğrudan temin yöntemi ile yapılan hizmet alımlarında, mevzuatta öngörülen %10'luk sınırı aşmasına rağmen aşan kısım için Kamu İhale Kurumundan uygun görüş alınmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (1) bendinde; *"Bu Kanunun 21 ve 22 nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamaz."* hükmü yer almaktadır.

Kanun metninde yer alan "parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamalar" ibaresinden Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi kapsamında pazarlık usulü ile yapılan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları ile 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında doğrudan temin usulü yapılan alımlar anlaşılmaktadır.

25.01.2023 tarihli ve 32084 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2023/1 sayılı Kamu İhale Tebliği ile 01.02.2023-31.01.2024 dönemi için belirlenen parasal limitlere göre 4734 sayılı Kanun'un "Pazarlık usulü" başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde idarelerin yaklaşık maliyeti 1.439.543,00 TL'ye kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarını pazarlık usulü ile temin edebileceği; "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde bulunan idarelerin

431.810,00 TL'yi, diğer idarelerin 143.845,00 TL'yi aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeyle ilişkin alımlarını ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

Buna göre Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, gerek 21'inci maddenin (f) bendi gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeyle ilişkin alımlar hariç 22'nci maddenin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadan aşamayacaklardır.

31.12.2020 tarihli ve 31351 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62'nci maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ"ın "Genel esaslar" başlıklı 4'üncü maddesinin;

İkinci fıkrasında, Kanun'un 62'nci maddesinin (1) bendine göre, Kanun kapsamında yer alan ve bütçe sahibi olan kamu idarelerinin; Kanun'un gerek 21'inci maddesinin (f) bendi gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeyle ilişkin alımlar hariç 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamayacağı, bu oran aşılarak Kuruma yapılan başvuruların reddedileceği,

Üçüncü fıkrasında ise Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarının dikkate alınacağı; mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranının hesaplanacağı

açıklanmıştır.

Yapılan incelemede, Belediyenin hizmet alımlarına ilişkin başlangıç ödeneği ile yıl içinde yapılan ödenek aktarmaları sonucu oluşan toplam ödenek tutarı 29.030.000,00 TL olup bu ödenek tutarının %10'u ise 2.903.000,00 TL'ye isabet etmektedir.

Yıl içinde 4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin (d) bendi uyarınca yapılan hizmet alımlarına ilişkin harcama toplamalarının 13.017.016,45 TL olduğu; bu tutarın 2023 yılı bütçesiyle ayrılan ödeneğin %52,29'una isabet ettiği; fakat mevzuat ile belirlenmiş olan

%10'luk limitin aşımına neden olan harcamalar için Kamu İhale Kurulunun uygun görüşünün alınmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 12: Doğrudan Temin ile Yapılan Hizmet Alımları

Harcama Kalemleri	2023 Yılı Toplam Ödenek Tutarı (A)	Toplam Ödeneğin (%) 10'u (Sınır) (B=A*%10)	22/d Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı (TL) (C)	Sınırı Aşan Tutar (TL) (D=C-B)	22/d Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı/Toplam Ödenek Tutarı (C/A)
Hizmet Alımı	29.030.000,00	2.903.000,00	13.017.016,45	10.114.016,45	44,84

Sonuç olarak, Belediyenin 4734 sayılı Kanun ve ilgili ikincil mevzuat uyarınca doğrudan temin yöntemi ile yapılan alımlarda, ödeneklerinin %10'unu aşan kısım için Kamu İhale Kurulunun uygun görüşünü alması gerekmektedir.

BULGU 7: Parkların Aydınlatma Abone Grubundan Tarifelendirilmemesi ve Genel Aydınlatma Kapsamındaki Tesislerin Elektrik Dağıtım Şirketine Devredilmemesi

Belediyenin sorumluluğunda bulunan parkların elektrik abone grubunun “aydınlatma abone grubu” olarak belirlenmesi gerekirken resmi daire-ticarethane (kamu ve özel hizmetler) grubu olarak belirlendiği ve genel aydınlatma kapsamındaki tesislerin işletme yükümlülüğünün elektrik dağıtım şirketine devredilmediği görülmüştür.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından belirlenen Dağıtım Lisansı Sahibi Tüzel Kişiler ve Görevli Tedarik Şirketlerinin Tarife Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar'ın ikinci bölümünde abone grupları sayılmış, resmi daireler, 3 ilâ 6'ncı maddelerde sayılan gruplar içinde yer almadığından, 7'nci maddede bu Usul ve Esaslarda tanımlanan diğer ana ve alt abone grupları kapsamına girmeyen diğer tüm tüketiciler ile birlikte “Ticarethane abone grubu” dahilinde değerlendirilmiştir.

Anılan Usul ve Esaslar'ın “Aydınlatma abone grubu” başlıklı 6'ncı maddesinde; “(1) Bu abone grubu iki alt abone grubundan oluşur:

1. 27/07/2013 tarihli ve 28720 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Aydınlatma Yönetmeliği gereğince enerji giderleri genel aydınlatma kapsamında ödenen aydınlatmalar, bu alt abone grubu kapsamındadır. Bu alt abone grubu kapsamındaki enerji ilgili dağıtım şirketi tarafından temin edilir ve tahakkuk ile tahsilat işlemleri Genel Aydınlatma

Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirilir.

2. *Otoyollar ve özelleştirilmiş erişme kontrollü karayollarının aydınlatılması, güvenlik amacıyla yapılan sınır aydınlatmaları, toplumun ibadetine açılmış ve ücretsiz girilen ibadethanelere ilişkin aydınlatmalar ve halkın ücretsiz kullanımına açık ve kamuya ait park, bahçe, tarihî ve ören yerlerinden aydınlatmaları 27/07/2013 tarihli ve 28720 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Aydınlatma Yönetmeliği kapsamında ödenmeyenlerin aydınlatmaları bu alt abone grubuna dahildir. Bu alt abone grubu kapsamındaki tüketiciler enerjiyi düzenlenen tarife üzerinden ilgili görevli tedarik şirketinden temin edebileceği gibi, serbest tüketici statüsüne sahip iseler ikili anlaşma yaparak da temin edebilirler.”* denilmek suretiyle “aydınlatma abone grubu” açıklanmıştır.

Söz konusu maddede geçen 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’na dayanılarak hazırlanan ve 27.07.2013 tarihli ve 28720 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Aydınlatma Yönetmeliği’nin 5’inci maddesinin ikinci fıkrasında; kamunun genel kullanımına yönelik bulvar, cadde, sokak, alt-üst geçit, köprü, meydan, kavşak, yürüyüş yolu ve yaya geçidi gibi yerler ile halkın ücretsiz kullanımına açık ve ticari faaliyette bulunulmayan kamuya ait park, bahçe, tarihî ve ören yerleri gibi halka açık yerlerin aydınlatmaları ile trafik sinyalizasyonunun genel aydınlatma kapsamında değerlendirileceği ve enerji giderlerinin genel aydınlatma kapsamında ödeneceği hükme bağlanmıştır. Aynı fıkranın devamında ise; ticari, reklam, ilan ve benzeri amaçlı panoların aydınlatmaları ile süs aydınlatmalar için harcanan enerjinin genel aydınlatma kapsamında değerlendirilmeyeceği ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik’in 5’inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında ise; “(3) *Toplu Konut İdaresinin, küçük sanayi sitelerinin, dağıtım lisansı bulunmayan OSB’lerin anahtar teslimi yaptırdığı genel aydınlatma tesisleri ile Karayollarının ve Belediyelerin anahtar teslimi yaptırdığı alt-üst geçit ve köprülü kavşak işlerine ilişkin aydınlatma tesisleri bağlantı anlaşması yapıldıktan sonra mülkiyeti TEDAŞ’a ait olmak üzere ilgili dağıtım şirketine protokol ile iz bedel üzerinden devredilir.*

(4) *Halkın ücretsiz kullanımına açık ve kamuya ait park, bahçe, yürüyüş yolu, tarihî ve ören yerlerinin aydınlatılması ile alt-üst geçit, yaya alt-üst geçidi ve trafik sinyalizasyonu için gerekli sistemlerin tesisi ve işletilmesi ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına aittir. İlgili kurum ve kuruluşlar tesis edip bakım-onarımını yaptıkları bu tür tesislerin işletme yükümlülüğünü dağıtım şirketine devredebilirler.”*

denilmek suretiyle genel aydınlatma kapsamında bulunan yerlerin dağıtım şirketlerine devri hususu açıklanmıştır.

Yine Yönetmelik'in "Bağlantı yükümlülüğü" başlıklı 8'inci maddesine göre; "(1) Bu Yönetmelik kapsamında yeni yerlerin aydınlatılması için sorumlu kişilerce, 6 ncı madde hükümleri dikkate alınarak hazırlanan ve onaylanan projelere göre müstakil bağlantı noktası tesis edilir ve ilgisine göre belediye, il özel idaresi veya ilgili kamu kuruluşu ile dağıtım şirketi arasında bağlantı anlaşması yapılır. Tarafların bağlantı anlaşmasını imzalamaktan imtina etmesi durumunda konu aydınlatma komisyonu tarafından çözülür.

(3) Genel aydınlatma tesisinin bağlantı noktasından, genel aydınlatma amacı dışında enerji verilemez. Ancak, teknik nedenlerle müstakil bağlantı noktası tesis edilemeyen ve genel aydınlatma hat veya tesislerinden beslenen ışıklı reklam veya ilan panosu ve benzerlerine ait aydınlatma giderleri genel aydınlatmaya ilişkin tahakkuk hesaplarına dâhil edilmez."

hükümleri ile Yönetmelik kapsamındaki yerlerde genel aydınlatma aboneliğinin oluşturulmasında idarelerin sorumlulukları ve dağıtım şirketleri ile yapılacak anlaşmalar üzerine düzenleme yapılmıştır.

Yapılan incelemede, Belediye sorumluluğunda bulunan parkların aydınlatma kapsamında olması gereken elektrik aboneliklerinin resmi daire-ticarethane (kamu ve özel hizmetler) abone grubunda yer aldığı; genel aydınlatma kapsamındaki yerlerdeki aydınlatma sistem ve tesislerinin ise dağıtım şirketine devrinin sağlanmadığı; tüm bu nedenlerle söz konusu yerlerde tüketilen elektrik enerjisi için Belediyeye ek malî avantajlar sağlanabilecekken, bu imkândan mahrum kaldığı tespit edilmiştir.

Genel Aydınlatma Yönetmeliği kapsamında işletme yükümlülüğü devredilebilecek yerlerin tespit edilerek, park aydınlatmalarının aydınlatma grubundan tarifelendirilmesinin sağlanması ve enerji dağıtım şirketine devredilmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Belediyenin Kamuoyuna Açıklanması Zorunlu Bilgi, Belge, Karar ve Raporlarının İnternet Sitesinde Yayınlanmaması

Sarıgöl Belediyesinin mevzuat gereği kamuoyuna açıklaması gereken bilgi, belge, karar ve raporları resmî internet sitesinde yayımlamadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu düzenlemeleri çerçevesinde herkes, ikamet ettiği beldenin hemşehrisi olup, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında

bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma haklarına sahiptir. Kanun'un hemşehrilik hukukuna ilişkin düzenlemelerine göre, belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlü tutulmuştur. Bu nedenle belediye nezdindeki hakların takip edilebilmesi ve yükümlülüklerin tam ve eksiksiz yerine getirilebilmesi için belediye faaliyetleri konusunda uygun şekilde bilgilendirme yapılması son derece önemlidir.

Bunun yanı sıra, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun mali saydamlıkla ilgili düzenlemeleri, idareleri mali yönetim ve kontrol süreçleriyle ilgili olarak kamuoyuna açıklama yapmakla ve bunların ulaşılabilir olmalarını sağlamakla yükümlü tutmaktadır.

Anılan açıklamalar doğrultusunda, Belediyenin resmî internet sitesinde yayımlanması gerekenler ile ilgili olarak aşağıda yer alan hususlar değerlendirilmiştir:

A) Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporlarının Yayımlanmaması

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Malî saydamlık" başlıklı 7'nci maddesinin "*Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında denetimin sağlanması amacıyla kamuoyu zamanında bilgilendirilir. Bu amaçla; (...) Hükümet politikaları, kalkınma planları, yıllık programlar, stratejik planlar ile bütçelerin hazırlanması, yetkili organlarda görüşülmesi, uygulanması ve uygulama sonuçları ile raporların kamuoyuna açık ve ulaşılabilir olması, (.) zorunludur.*" hükmü gereğince kamu idarelerinin yıllık programlarının, stratejik planlar ile bütçelerinin, uygulanması ve uygulama sonuçlarının ve raporlarının kamuoyuna açık ve ulaşılabilir olması gerekmektedir.

B) Mali Tablolarının Yayımlanmaması

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Mali raporlamada süreler" başlıklı 327'nci maddesinin birinci fıkrasında; "*(Değişik: 8/1/2018-2018/11321 K.) Temel mali tablolar yıllık dönemler itibarıyla takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar, diğer mali tablolar ise aylık dönemler itibarıyla takip eden ayın sonuna kadar hazırlanarak idarelerin resmi internet sitesinde yayınlanır.*" hükmü yer almış,

Yönetmelik'in "Mali raporlamada sorumlular" başlıklı 311'inci maddesinde ise; "*Kapsama dâhil kamu idarelerinin mali hizmetler birim yöneticileri, mali raporlama*

kapsamındaki mali tabloların belirlenen standartlara uygun olarak hazırlanmasından; üst yöneticiler de bu hususları gözetmekten ve belirlenen süreler içinde yayımlanmasından sorumludur.” denilerek mali raporlama kapsamındaki mali tabloların yayımlanmasından üst yöneticinin sorumlu olduğu belirtilmiştir.

C) Yapılan Yardımların, Sağlanan Teşvik ve Desteklemelerin Yayımlanmaması

5018 sayılı Kanun'un “Malî saydamlık” başlıklı 7'nci maddesinin “*Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından sağlanan teşvik ve desteklemelerin bir yılı geçmemek üzere belirli dönemler itibarıyla kamuoyuna açıklanması, (...) zorunludur.*” hükmü gereğince kamu idareleri tarafından sağlanan yardımların, teşvik ve desteklemelerin kamuoyuna açıklanması gerekmektedir.

D) Denetim Sonuçlarının Yayımlanmaması

5393 sayılı Kanun'un “Denetim komisyonu” başlıklı 25'inci maddesi gereğince meclis tarafından oluşturulan denetim komisyonunca hazırlanan rapor ile 5018 sayılı Kanun hükümlerine göre yürütülen iç ve dış denetim raporlarının sonuçları Belediye Kanunu'nun 55'inci maddesinin “*Denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır ve meclisin bilgisine sunulur.*” hükmü gereğince Belediyenin internet sitesinde yayımlanması gerekmektedir.

Nitekim, 27.04.2004 tarihli ve 25445 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik'in “Bilgi verme yükümlülüğü kapsamında alınacak tedbirler” başlıklı 6'ncı maddesinde, Kanun’a uyumlu olarak “*(..) Kesinleşen faaliyet ve denetim raporları uygun vasıtalarla kamuoyunun incelemesine açık hale getirilir.*” hükmü düzenlenmiştir.

İdarenin 2023 yılı mali işlemlerinin incelenmesi sonucunda;

- Belediye Bütçesi ile Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporunun,
- Aylık ve yıllık dönemler itibarıyla mali tabloların,
- Belediye tarafından yapılan yardımların, sağlanan teşvik ve desteklerin,
- Meclis tarafından oluşturulan denetim komisyonunca hazırlanan raporlar ile yürütülen iç ve dış denetim raporlarının sonuçlarının

Belediyenin internet sitesinde yer almadığı tespit edilmiştir.

İdare faaliyetlerinin ve mali tablolarının şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkesi çerçevesinde kamuoyunun erişimine açık olmasının sağlanması için adı geçen yönetmelikte belirtilen tabloların belirtilen sürelerde resmi internet sitesinde yayımlanması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>